

פרוטוקול מספר 16/א
מישיבת הוועדה לענייני פנים
שהתקיימה ביום ד', ט' ניסן תשס"ז - 21.3.56
בשעה 09.00

משתתפים:

- י. ריפתיין - היו"ר
- ע. אסף
- מ. ארם
- ס. חזני
- ח. לנדאו
- ח. סאלח
- ש. שורש
- י. שופמן

סדר-היום:

1. הצעה לסדר-היום - בעיית יבון
2. המשך הדיון בכע"מ ההגדרה העצמית.

היו"ר י. ריפתיין:

פותח את הישיבה.

ח. לנדאו:

אני רוצה להעלות לדיון בוועדה את ענין ההחלטות שנתקבלו כאן בענין יבון. עלי לציין בצער רב ותוך מחאה שאף אחת מההחלטות שנתקבלו כאן לא קוימו, ואף נעשתה במחושב תעמולה והסברה בעתונות. היום ראיתי ב"הארץ" שכאילו הוחלט על החזרה לעבודה, והאנשים אמנם חזרו. אני קובע שאיש מהאנשים לא הוחזר לעבודה, וגם במשק אין כל עבודה, והמצב מחמיר והולך. גם הפרידות שהובטחו לא הובאו למשק. לפי מכתב שקיבל חבר הכנסת אולמרט ממנהל החבל מחכים כעת ליבוא בהמות עבודה מחו"ל. אני חושב שדבר זה נוגד את ההחלטה שנתקבלה. הרי היו במשק בהמות עבודה, ואלו הוצאו משם.

גם בנוגע לארבעת הצדפונים נאמר באותו מכתב שהמחלקה הטכנית הזמינה ארבעה צדפונים, אך במסקנות של ועדת הפנים לא צויינו שמות המתישבים שלהם צריך לתת את השיכון, ונאמר רק שיש לתת זאת ל"ארבעה מבני המושב", על הוועדה להבהיר את מסקנותיה לגבי ענין זה.

מה שנוגע להחזרה לעבודה - סוכם שיוחזרו 10 מתוך 19 העובדים שפוטרנו. קראתי היום ב"הארץ" הודעה מוזרה: "הוחלט להחזיר לעבודה 10 מבני המושב המשתייכים לשתי החמולות", כלומר: לא אלה שפוטרו שהם בני צד אחד, אלא גם בנוגע לאותן 10 משפחות מנטיים לנהל מקח וממכר.

אני מנסה להעריך מדוע לא קוימו ההחלטות שנתקבלו בוועדה. הכוונה ברורה: רוצים לנסות ולשבור את האנשים ע"י הרעבה. בחווה דרושות ידיים עובדות. עד כה לא הצליחו לשבור את האנשים בדרך זו, ולמרות החלטת הוועדה ממשיכים בדרך זו הלאה. מפא"י "מפצפת" על החלטות הוועדה. בשבילה זוהי דרך להכנעת האנשים.

אבל גם בכך לא הסתפקו. לפני ימים אחדים הכניסו המתישבים כסף לבנק - 4,000 לירות פשוט תוצרתם בהודש ינואר. וכשבאו כעבוד יומיים למשך צ'יקים מהסכום הזה, נאמר להם שהכסף הוקפא לפי דרישה מברית-הפיקוח. המטרה היא לא לתת לאנשים גם כסף לצחיה. מגיע להם כסף מ"חזובה" - אבספורט תמורת שווק פרי-הדוד, וגם הכסף הזה הוקפא. לפי הוראה של הסוכנות, הסכום מגיע ל-2,500 לירות בערך.

ח. לנדאו:

אני חושב שדרך כזו לא תתכן. ואני מציע שהוועדה תחווה את דעתה בענין זה ותגבה את מחלקת ההתיישבות של הסוכנות על הצעדים הללו. כי התוצאה ברורה: תחיל בינון המערכה מחדש, והיא תהיה חמורה פי כמה, כי הפעם מרעיבים את האנשים ואנו לא נרשה זאת. אני דורש שהאנשים יוחזרו מיד לעבודה ותתקבל פה החלטה התובעת לקיים את ההחלטה הקודמת ככתבה וכרוחה, עם הפירוט, כדי שלא תהיה שוב התחמקות בענין הפרידות וכו'. אשר לארבע השפחות, אני תובע שתימסר להנהלת הסוכנות הבהרה ברורה, והרי כולנו ידענו כשנתקבלה ההחלטה במי הסדובר, כדי שלא יתחילו האינטריגות מחדש.

היו"ר י. ריפתי:

הוועדה סיימה את הדיון בענין יבון וקיבלה את ההחלטות שקיבלה, ובכך סיימה את תפקידה שהוטל עליה ע"י הכנסת בענין זה. כי הכנסת לא הטילה על הוועדה להיות מוסד מוציא-לפועל בענין זה. אין ספק שההחלטות שנתקבלו בוועדה מחייבות את כל הגורמים, ולא היה לי צל של ספק שיקיימו אותן. פניתי בשבוע שעבר לראש מחלקת ההתיישבות, והפניתי את תשומת-לבו לטענה שהושמעה. הוא אמר לי שבכוונתה של המחלקה להתיישבות לבצע את ההחלטות שנתקבלו. אינני מסכים לפתוח כאן בדיון חדש בנושא זה.

ש. שורש:

אמסול שוחחתי עם אדמוני ממחלקת ההתיישבות. אשר לחידוש העבודה - לפני זמן מה היה עיכוב כשהמחלקה להתיישבות טענה שלמתיישבים יש עבודה במשק. אח"כ היו כמה ימים שבחווה לא היתה עבודה. עכשיו היה עיכוב בגלל הגשמים שירדו שם בכמות רבה, אך הובטח לי שמיד עם הפסקת הגשמים יוחזרו האנשים לעבודה.

בענין בהסות-העבודה: - את הבהסות שהיו בינון אי-אפשר להחזיר. הבהסות היו ברשות הסעותפת של המושב, והחליטו לחלקן. מי שחתם על חוזים - קיבל את הפרידות, והן עתה נבעלות פרטית של האנשים ואי-אפשר לקחתן מהם. נאמר לי שהמחלקה מבסה להעביר בהסות מסקומות אחרים. כנראה לא הצליחו בכך. היום-מחר עוסדות להגיע בהסות מיבוא, והמתיישבים יקבלו את בהסות העבודה שלהם. יומיים-שלושה אינם משנים.

בענין הבתים, החלטנו על "ארבעה בתים" בצורה כללית. ממחלקת ההתיישבות נאמר שיש שבעה בתים הדורשים יישובם, והמחלקה תיישב ארבעה מבין אותם שבעה שלהם הזכויות הגדולות ביותר. (י. שופמן: האם לכך התכוונו בסיכום?) יכול להיות שכל ארבעת אנשיכם יכנסו לפי סידור זה, אבל יקבעו כאן הזכויות של ותק, טצב טשפחתי, גיל וכו'.

בענין הכסף: - אם משק מפקיד כסף - הכסף עומד לרשותו. כל הדבר אינו מובן לי. אם בדיית-הפיקוח פנתה וביקשה - הרי ידעה מה שהיא עושה. (ח. לנדאו: באמת הגשמו טשפט על כך.) זוהי אפוא טיבה נוספת מדוע אנו לא צריכים לדון בענין זה. אין לסוכנות כל ענין להתערב בעניינים הכספיים של המשק. אך יכול להיות שבמקום יש סידורים כאלה שחלק אחד מסתדל להשתלט על כספיו של החלק השני. הכסף שייך לפרטים, ואם בדיית-הפיקוח מתערבת - יש לה סיבה שאותה היא יכולה למסור.

ט. חזני:

אני מציע שיור הוועדה, האחראי בעד ועדתו, יזמין היום את איש מחלקת ההתיישבות וישמע האם עובדים היום האנשים בחווה או לא. לי נדמה שהיום, לאחר שהתיבשה האדמה, כבר עובדים שם. (ח. לנדאו: כמה עובדים?) אני מצטער מאד לקבוע שבמקרה הטוב ביותר היה כאן טיפול לא זריז מצד המחלקה להתיישבות.

אשר למספר העובדים - לי היה ברור שהסדובר הוא ב-10 מבני זארב מתוך ה-19 עובדו, ולא חמשה מכל צד.

ביחס לפרידות, שמעתי מהמחלקה להתיישבות מה שאמר חבר הכנסת שורש. היום-מחר מגיעות פרידות. אבל שמעתי שהאנשים עדיין אינם רוצים לחתום על חוזים.

ח. לנדאו:

אני מודע שהאנשים חותמים על חוזים. כל זמן שאין בותבים להם את הפרידות - אינם חותמים.

ישיבת ועדת הפנים
21.3.56

מ. חזני: בנוגע לארבעת הבנים - אני טרגיש שישי צורך לברר את העניין הזה שנית. (ח. לנדאן: מה היתה כוונתך כאשר הבאת את הצעתך בעניין ארבעת הבנים?) לי ברור למה התכוונתי אז. אבל אני טרגיש שישי צורך כאן בבירור: בטקרה רגיל זה ענינה של המחלקה להתישבות. אבל היות והעניין היה מיוחד על שולחן הוועדה - מסתבר עכשיו, לאחר ההתפתחות, שלא הגדרנו ברורות באינן ארבעת הבנים למה אנו מתכוונים, והדבר מחייב בירור נוסף.

ח. לנדאן: אני מבקש סמך שתודיע למה היתה כוונתך.

י. שופמן: אני מציע שהוועדה תדון ותחליט היום בדברים שבעיני המחלקה להתישבות סמוכים היום. כי הרי כל ההסכם הזה בא למנוע סכסוכים ולפייס במידה ידועה את המתמדרים. בהסכם הזה היו שני חלקים: חלק אחד של ההחלטות הצריכות לספק את משפחת זארב, וחלק שני נגדם: עניין המדריך של תנועת-החדות וכו'.

מ. חזני: האם נכון שהמדריך הוחזר למקום?

ח. לנדאן: למחרת היום בו נתקבלו ההחלטות בוועדה עזב המדריך את המקום ואיננו יושב שם קבע. אבל אם העניין יימשך בצורה כזו - אני טודיע שהוא יחזור.

י. שופמן: מה שמחלקת ההתישבות רוצה לתת למיוחסים שלה - בכך אין צורך בהתערבות ועדת הפנים של הכנסת. הבעיה התעוררה בנוגע למקופחים, ולשם כך באו ההחלטות בעניין הפרידות, ארבעת הבנים וכו'. כיצד זה טוענת עכשיו שלא ידעו מי הם ארבעת הבנים ו-10 העובדים? אינני מאמין שאתם בעצמכם מקבלים את העניין הזה ברצינות.

הינ'ר י. ריפתיין: אינני מסכים להצעתו של חבר הכנסת חזני. ועדת הפנים סיימה את טיפולה בעניין יבון בהנחת מסקנותיה על שולחן הכנסת. הוועדה איננה חייבת לפעול בקביעות, וגם אינה מוסד מבצע. אם יש הפרה של החלטה שנתקבלה ע"י ועדה של הכנסת - יש דרך אחת: לעורר את העניין שנית ע"י הצעה לסדר-היום בכנסת. (מ. חזני: בכל זאת - צריך הינ'ר לעקוב אחרי הביצוע). לדעתי הקדישה הוועדה לעניין זה תשומת לב מרובה, ואינני מוכן לפתוח בדיון מחודש.

יחד עם זאת, אני מתכוון להעביר את הפרוטוקול של חילופי-הדברים הללו לראש מחלקת ההתישבות, וגם אפגש עם נציג המחלקה להתישבות כדי לשמוע ממנו מה המצב. את פרטי שיחתי אסמור לחברי הוועדה.

ח. לנדאן: גם אם אקבל את ההסבר של הינ'ר, בכל זאת נשארת בעיה אחת האומרת "דרשני": עניין ארבעת הבנים. כי ההחלטה בעניין זה איננה ברורה כביכול למחלקת ההתישבות. עלינו להבהיר את עמדתנו כדי שהמבצע יוכל לבצע את ההחלטה.

ע. אסף: בתוך מהלך הבירור קיבלנו אינפורמציה מאנשים שונים. רענן וייץ סיפר בשעתו משהו על עניין הבנים, ואמר שהיתה דרישה בנוגע לשלושה בנים ששנים מהם אושרו והשלישי לא. בינתיים, בעת הבירור כאן, דובר על ארבעה בנים, ועכשיו אנו שומעים על שבעה. אם יש גיבון מקום לארבע יחידות נוספות ולא יותר, ואם יש במקום יותר מארבעה בנים הדורשים סידור - אינני מעלה על דעתי אף לרגע שלא יהיה קנה-מידה אובייקטיבי לקביעת הזכאים לשיכון. לא ייתכן שקנה-המידה היחיד יהיה צד מפלגתי זה או אחר.

הינ'ר י. ריפתיין: האם אתם, חברי הכנסת אסף ושורש, התרשמתם בעת קבלת ההחלטות שהמדובר בארבעת הבנים איננו מכוון דוקא לצד אחד?

ש. שורש: בהחלט. המדובר היה על ארבעה בנים סתם, ולא ידעתי אילו ארבעה בנים.

י. שופמן:

למה אם כן הכנסנו בכלל את בעיית ארבעת הבנים להסכס?

ע. אסף:

ברור שאתם התכוונתם לבנים שאתם מעוניינים בהם. אבל אם באותו זמן יש עוד בנים שיש להם אותם נתונים אובייקטיביים, אם יש קרקע במקום ואפשרויות לישוב את כולם - בוודאי שהעניין יוכל לבוא על סיפוקו. אבל אם יש בנים בינון שמבחינת הנתונים שווים בזכויותיהם - אינני מעלה על דעתך שתהיה העדפה לצד זה או אחר מניסוקים של סימפטיקות מפלגתיות. עניין זה לא בתכרוך עד כה, כי חשבנו שהעניין ברור. אבל ברור שלא נוכל להחליט מבלי ללמוד את העניין ולבדוק אותו.

הי"ר י. ריפתין:

הרושם שלי היה שהכוונה היא לבנים של הד מסויים. ראיתי זאת כל הזמן כתביעה של צד מסויים, ולא העליתי על דעתי שהצד המסויים הזה דואג לבנים של הצד שכנגד, וכך גם הצבעתי בעד ארבעת הבנים הללו.

ש. שורש:

לי היה הרושם שאישור ארבעת הבנים הללו פותר את בעיית יישוב הבנים במקום בכלל.

ד. חזני:

הצעתי היתה להסיל זאת על ועדת משנה אשר תבדוק את העניין עוד לפני הפגרה ותבהיר את עניין ארבעת הבנים שעכשיו נתכרוך שהיא סתומה בעיני משהו. בעיני לא היתה הבעיה סתומה כאשר עסקנו בה. לי היה ברור שמדובר על ארבעת הבנים של זאוב. בעניין ארבע היחידות הללו, הכוונה הזאת נראתה בעיניי. אם באז בהמשך הזמן לטעון לשני הבנים של ג'מילי - אמרתי: לא. לכאורה הדבר אפוא ברור. לא ידעתי כלל שיש בעיה של בנים נוספים. עכשיו באים ואוטרם שיש בעיה של בנים נוספים, וצריך לדאוג גם להם. ייתכן שיש עוד יחידות נוספות. במקרה רגיל לא צריכה ועדה של הכנסת לטפל ביישובם של בנים. אבל במקרה זה עלינו לשמוע את המחלקה להתיישבות, ואנשי חוזר אפוא על הצעתי בעניין ועדת-המשנה.

הר"ל:

חברי הכנסת אסף, חזני, לנדאו וריפתין ישנו כוועדת משנה ויבררו את עניין ארבעת הבנים. חבר הכנסת חזני ירכז את הוועדה.

2. המסר הדיון בבעיית ההגדרה העצמית בהתיישבות

י. שופמן:

את הדיון בבעיה זו הייתי מציע לדחות עד לאחר הפגרה ולאחר הקונגרס. לא נאה יהיה שהקונגרס - אשר בוודאי ידון אף הוא בעניין זה - יחליט החלטה שונה מזו של הוועדה.

הי"ר י. ריפתין:

אין קשר ישיר בין הבעיה שהכנסת הטילה עלינו לברר ובין זו שיטפל בה הקונגרס. הקונגרס ידון במקומות בחו"ל, וכל יתר הדברים שהם בסמכותה של ההסתדרות הציונית. אנו מסקנו בבירור הבעיה בהתיישבות הקיימת, בישובי-העולים הקיימים. אינני חושב שנאה יהיה שבקונגרס יקבעו שהוועדה לא הצליחה להתגבר אף על העניין הזה שהועבר לה ע"י הכנסת.

הבירור שהיה כאן הוכיח לי שיש צורך יש דעה אחת בוועדה לגבי העקרונות, ואינני מעוניין שיהיה הסתייגויות בעניין זה.

י. שופמן:

בבעיית ההגדרה העצמית ידון הקונגרס. בעניין ההגדרה כעבור זמן צריכים אנו לדון. מוטב שנלך לפי סדר הזמנים הזה, ונדון בהגדרה השניה רק לאחר שהקונגרס ידון בהגדרה הראשונה.

א.ב.

שיבת ועדת הפנים
21.3.56

היו"ר י. ריפתין: ההצעה שאני מציע לסיכום היא:

"במשך X שנים (את המספר עלינו לקבוע) ישתייך מושב-עולים לתנועת ההתיישבות שטיפלה בו מיום עלייתו על הקרקע.

כל ישוב יכול להשתייך לתנועה ההתיישבותית אחת.

העברה מתנועה התיישבותית לתנועה התיישבותית אחרת תיעשה ע"י החלטת רוב מיוחס (שני-שלישים), בשתי אסיפות כלליות במרחק של זמן בין 3 ל-6 חודשים.

למתישבים שמורה זכות מלאה של השתייכות מפלגתית וחופש מלא של הסברה והצבעה. איש לא יופלה או לא ייפסל לרגל השתייכותו המפלגתית.

יחד עם זה, נדרשות המפלגות להימנע מהתערבות בעניינים פנימיים, חברתיים וטקטיים של המושב שהטיפול בהם נמצא בסמכות הכלעוזת של התנועה ההתיישבותית המטפלת במושב.

ההצעות הללו נובעות מהדברים שהושמעו ע"י כל חברי הוועדה. הכנסת איננה חייבת לקבל תקנון מפורט בענין זה, אלא רק לקבוע את העקרונות.

אשר לפרק הזמן בין הקמת הישוב והאפשרות להגדרה עצמית - הושמעו כאן בוועדה דעות שונות, בין שנתיים לחמש שנים, ואני מציע לקבוע כפשרה: שלוש שנים. אין הדבר הזה נוגע לחרות הפוליטית, אלא לזרם ההתיישבותי בלבד.

ה. לנדאן:

אני מציע שהוועדה תקבל החלטה לגבי ההתיישבות בעתיד שתהיה התיישבות מסלכתית כולה, ללא זרמים. למעשה אנו עוסקים עכשיו ב"רי-הגדרה" ולא בהגדרה הראשונית, כאשר המסק כבר מובדד והוא בא להגדיר את עצמו שנית. ואילו אני מתכוון להגדרתו הראשונית, כשהמסק מתחיל להתקיים, ואז אני טוען שההתיישבות אריכה להיות מסלכתית.

אני מציע: "הוועדה מסליצה שההתיישבות להבא תיעשה ותבוצע בצורה מסלכתית, באמצעותם ובביצועם של המוסדות המיישבים של הסוכנות היהודית, בלי שזרמים פוליטיים ומפלגתיים יטפלו ביישובם, בארגונם ובעלייתם על הקרקע".

אשר לחופש הפעולה וההסברה: "יובטח חופש פעולה פוליטי והסברתי בכל משק, ותובטח הזכות המלאה של השתייכות מפלגתית לכל מתישב ומתישב, וחופש מלא של הסברה והצבעה, ואיש לא יופלה". כי בהצעת היו"ר נאמר: "למתישבים שמורה הזכות המלאה של השתייכות מפלגתית וחופש מלא של הסברה והצבעה". כלומר: למתישבים עצמם. אך נניח שמפלגה כלשהי רוצה להיכנס למשק ידוע, אין לה חברים בו אבל היא רוצה לעשות שם הסברה. במקרה כזה לא יאפשרו לה זאת. (ש. שורש: נכון). אנו דורשים שתיפתח הדרך לכל תנועה פוליטית או אחרת לנהל את הסברתה ללא כל הפרעה ובחופש מלא בכל מקום ישוב - לא רק למתישב, אלא לכל תנועה.

אשר לענין ה"רי-הגדרה" - פה עלינו לקבל החלטה שזכותו של כל מושב לקבוע את הגדרתו ברגע שהוא מחליט על כך, ללא הגבלה של זמן. כל נסיון של הגבלה כלשהי פוגע בזכותו האלמנטרית של אזור חפשי במדינת חפשית. "כל מושב עולים (אלה שכבר קיימים) דשאי ברוב-קולות לקבוע את השתייכותו לזרם התיישבותי כפי שיוחלט על כך".

וכאן לענין הרוב. ברגע שרוב של משק כלשהו מחליט - אני מתנגד לכל הגבלה של זמן ושל אחוזים. כל התיאוריה לפיה באים לארץ אנשים נבערים מדעת ועליהם ללמוד קודם לדעת ולהבין את הבעיות, יש בכך משום פגיעה באנשים. כי באים לכאן גם אנשים רבים מצפון-אפריקה המתמצאים בבעיות, ובניהם ברוד שמתמצאים בהן. לא ייתכן לשלול מהם את זכותם להגדרה רק משום שבמקום כלשהו ארגן אותם שליח ידוע כפי שארגן.

ישיבת ועדת הפנים
21.3.56

ח. לנדאו:

אילו ניתנה לאנשים זכות הגדרה לפני שעלן - יכולה הטענה להיות נכונה: כדי לשנות את דעתם, לאחר שהגדירו עצמם כבר פעם, לכך דרוש זמן כדי שישקלו זאת היטב. אבל אנו לא נותנים לאנשים אפשרות להגדיר את עצמם לפני-כן, ועכשיו באים ומוטרים להם: עליכם להיות צמודים לזרם מסויים בעל-כרחם במשך זמן מסויים, למרות שאינכם רוצים בכך.

אשר לרוב המיוחס - אתם טוענים שרוב רגיל אינו מספיק; אז: כיצד זה יכפו 81% את דעתם על 49% אבל אני טוען טענה הפוכה: כיצד יכפו 49% את דעתם על 51% או - אם אתם טוענים לשני-שליש - כיצד יכפו 35% את דעתם על 65%?

אשר לפסקה שהציע היו"ר בענין התערבות בעניינים פנימיים, חברותיים או משקיים - אני מבין שאתם קובעים שאסור להתערב בעניינים המשקיים. אבל בעניינים חברותיים? - חלילה. ענייני חברה חיי חברה הם חלק מהשקפת-עולם פוליטית-חברותית, וכיצד זה אפשר שלא להתערב בהם? אם במקום כלשהו נרצה להקים תנועת-נוער של בית"ר - האם תטבעו זאת טאתנו? (ש. שורש: בהחלט). ע"י פיסקה זו אתם טותרים את הפיסקה הקודמת המדברת על זכות מלאה של השתייכות מפלגתית. אני מציע אפוא שתמחקו את המלים "פנימיים וחברותיים".

אם לא תתקבל הצעתנו - נכניס הצעות-מיעוט.

היו"ר י. ריפתין:

לדעתי אין רוב הוועדה יכול לקבל את הצעותיו של חבר הכנסת לנדאו, ראשית, משום שחבר הכנסת לנדאו מתעלם מן הערך החיובי של הזרמים, למרות שאת הדברים הללו ניסחת בצורה די מתונה במסקנות שהצעת.

לא דומה הזכות לעבור מטפלגה למפלגה לזכות לעבור מזרם התישבותי אחד לשני. זרם התישבותי הוא ענין חברותי ומשקי, אנשים מקבלים על עצמם התחייבויות ידועות. חבר הכנסת לנדאו אינו מתכוון להבטיח שאנשי החרות" במושב כלשהו יוכלו להזמין לעצמם מרצה מטעם תנועת החרות, אלא שאפילו במקומות בהם אין לתנועת החרות אנשים, יוכלו לשלוח אליהם מרצים. זאת אינני יכול לקבל.

אשר ל"עניינים החברותיים" - יש בעיה של חינוך הנוער במקום, שהוא ענין חשוב מאד בשביל התנועות שלנו. ולגבי המשק אין זה ענין פשוט כמו בעיר. לדעתי הסעיף הזה מתממם בהחלט לסעיף הקודם.

ע. אמר:

להצעותיו של היו"ר הייתי מציע עוד להוסיף פסקה של הערכה חיובית לפעולה ולהצלחת המפעל ההתישבותי ולתנועות ההתישבותיות בכלל.

ד. חזני:

בבוגע לזמן - אינני חושב שהוא יכול לעלות על שנתיים-שלוש.

ש. שורש:

אני מציע חמש שנים.

ע. אמר:

אני מוכן לקבל שלוש שנים אם זוהי פשרה. אבל בין אם אמרנו שלוש או חמש שנים - לא יחול הדבר באופן טעשי אלא על הישובים שעלו בשנה האחרונה.

אשר לרוב - אני עומד על שני שלישים ושתי אסיפות, מתוך הנחה שאם התגבש גם רוב רגיל, התנועה ההתישבותית המחזיקה במקום לא תוכל להמשיך ולהחזיק בו בעל-כרחם של התושבים. הוא הדין בענין מספר השנים.

ישיבת ועדת הפנים
21.3.56

גם אני חושב שהמסקנות צריכות להתחיל במלות-שבח לתנועה ההתיישבותית.

ד. חזני:

אני מסכים שהמסקנות הללו יעסקו במה שמכנה חבר הכנסת לנדאו כ"די-הגדרה". אבל אין זאת אומרת שאני מסכים עם המצב הקיים בנוגע להגדרה הראשונית. לכן, הסעיף השני של המסקנות צריך לוטר בפירוט שהוועדה לא עסקה בהגדרה הראשונית, אבל הבעיה עומדת. כי אחרת עלול להשתמע שכל הבעיה היא בעיית ה"די-הגדרה" בלבד, ואילו ההגדרה עצמה אינה מעוררת כל בעיות.

לכאורה גם אני אומר שלא צריכה להיות כל הגבלה של זמן. כי אם קובעים חמש שנים, זהו פרק זמן ניכר, ובמידה שהמדובר ב"ישובים דתיים", גדלים הנבנים וההורים מאוחרים את השליטה עליהם, ואם אין ב"ישוב כזה למשל בית-כנסת, גדלים הנבנים כפי שהם גדלים, וההורים נאלצים להיכנע בטופו של דבר. לכן, ברגע שההורים אומרים: אנו רוצים להשתייך לתנועה אחרת שתסנך את בנינו כפי שאנו רוצים - צריך לאפשר להם זאת.

אבל במציאות הדברים שונים. כי ע"י העברות כאלו אפשר להכניס זעזועים שיהרסו את כל המסק. ומשום כך נקודת-הכובד בשבילי היא ההגדרה הראשונית, סלכתחילה. אבל אם לא - הזמן צריך להיות קצר ככל האפשר, מכיסות שנתיים. ואם דעה זו לא תתקבל - אכניס דעת מיעוט.

בין אסיפה אחת לשניה לא צריכים לעבור ששה חדשים אלא שלושה בלבד, אם כי אני מסכים לעצם העקרון של שתי אסיפות.

רוב רגיל אינו יכול להיות מספיק. כי אם במושב יש טאה משפחות, לא ייתכן שמשפחה אחת תהיה המכריעה. מוטב שהענין יקח קצת זמן. אני מוכן להעמיד את האחוז על 60% ולא על שני-שליש.

ש. שורש:

בענין מספר השנים - אינני חושב שתנועה התיישבותית תהיה מוכנה להשקיע את המאמצים, הכסף והמצבים שהיא משקיעה עכשיו אם תדע שזהו ענין של שנתיים. ובלי תנועות התיישבותיות הענין לא ייבוג. צריך לתת לתנועות אלו להשקיע את מלוא יכולתן והשפעתן בענין.

מדבר אחד אנו מתעלמים כאן לחלוטין: בכל ישוב בן 60 משפחות לא יהיו שתי ספלגות. יהיו בו לפחות שמונה. הכל יהיה במושב כזה, דיסקורטיה, והגדרה עצמית וכו' - אבל מוטב לא יהיה. והשאלה היא: מה קודם למה - קצת ריסון פוליטי או הקמת ישובים? ואני אומר: מוטב קצת ריסון פוליטי, כי אחרת גם ישובים לא יהיו.

ע. אסא:

למען הפשרה אני מוכן להסכים לשלוש שנים, ול-3 חדשים בין אסיפה לאסיפה.

הינ'ר י. ריפתין:

לא הייתי רוצה בענין זה שתהיה הסתייגות של זרם התיישבותי. עוד תהיה לנו אפשרות ועוד ברבה לדון בענינים אלה. אבל בענין ישובי-העולים אינני מוכן לקבל החלטה בגד תנועת המושבים.

אני מציע אפוא לסכם: בניה על שולחן הכנסת את מסקנות הוועדה כפי שהצעת, בתוספת התיקון בענין השבח לתנועות ההתיישבותיות. חבר הכנסת לנדאו ימסור לי את הסתייגותיו.

ח. לנדאו:

יש לי הסתייגות אלטרנטיבית: בנוגע לזמן - אני מציע שנתיים, ואני מנקש להעמיד זאת להצבעה.

ד. חזני:

סמילא עלינו להכניס תיקונים בהצעת-הסיוע בענין השבח לתנועות ההתיישבות ובונוגע לבעיית ההגדרה הראשונית שעליה לא דנו כאן כלל. אני מציע אפוא שמחר תתכנס הוועדה לישיבה קצרה כדי לסכם את הענין.

הינ'ר י. ריפתין:

מזכיר הכנסת הודיע לי שהכנסת עומדת לדון הערב בקריאה ראשונה של חוק בענין הסועצות הדתיות, והקריאה השניה תצטרך להיערך עוד מחר. יהיה עלינו להיפגש אפוא מחר ב-08.30 למיכום הדיון בענין ההגדרה העצמית ובחוק הנוסף. (הישיבה נועלה בשעה 11.00)